

I 30 oktober 1944

10 sider

105775.

Eide Kns/Coatining

Ad Røde Kors - søsterhjelp til Mosjøen.

Etter at jeg den 19. ds. var gitt i oppdrag av Evakueringsutvalget aa ordne med det helsemessige under evakueringstiltaket i Mosjøen henvente jeg mig neste dag til direktør Heyerdahl i Røde Kors og spurte om han kunne stille til disposisjon 15 a 20 sykepleiersker til assistanse for representant i Mosjøen, dr. Stang Wolff.

Direktør Heyerdahl var meget smøtekommande og lovet aa skaffe det begjærte antall søstre hvaa 5 skulle sendes straks og resten senere saasnaert man fikk tak i dem. Etter et par dager ringte direktør Heyerdahl til mig aa aa han hadde ville la søstrene reise før det var bruk for dem da de maatte taes fra sit arbeide annetsteds. Han antok at om de sendtes straks ville de kanskje komme til aa gaa ledige i Mosjøen hvor han mente det enna ikke paa lenge kunne inntreffe saa mange flyktninger at det var behov for saa mange opptil 20 sykepleiersker. Foreløbig hadde han ikke kunnet skaffe mer enn 3 stykker. Vi ble da enige om aa forsøke aa faa 5 stykker sendt straks og at Røde Kors skulle faa besked naar resten skulle sendes. Den 24.ds. kom telegram fra dr. Stang Wolff i Mosjøen med anmodning om øieblikkelig aa sende alle søstrene. Dette telegrammet refererte jeg for direktør Heyerdahl og ba om at anmodningen maatte bli etterkommet. Direktør Heyerdahl lovet aa gjøre dette, men presisterte atter at det var uhyre vanskelig aa skaffe saa mange søstre.

Etter dette henvente jeg mig først til Norske Kvinners Sanitetsforening som imidlertid ikke kunne skaffe noen søstre, og deretter til Ullevål gjennom sykehusraadmannen. Fra Ullevål lykkedes det straks aa skaffe 10 søstre som ville reise frivillig. Disse søstre var 28.ds. om morgenen paa mit kontor og senere hos byråsjef Byklestad i Helseavdelingens Hygienekontor. De ble gjort kjent med oppgaven som forelaa og gitt ansettelsesdokument med lønnsbetingelser og besked om aa henvende sig paa general Frølich Hansens kontor for aa faa de nødvendige papirer for reisen.

Ingen av søstrene stilte noen som helst betingelser. Men en av dem spurte om deres løn ville bli utbetalt gjennom Ullevål. Hertil ble svart at lønnen ville bli utbetalt gjennom Riksutvalget for evakuering. Hertil hadde ingen av søstrene noe aa bemerke.

Senere paa dagen ringte direktør Heyerdahl og gjentok et forslag fra foregaaende dag om at Røde Kors -søstrene maatte bli ledsaget av en lage som reisefører for Røde Kors, og tilføjet nu at ogsaa Ullevålsøstrene ble underordnet denne lage. Direktør Heyerdahl frafalt dog dette etter at jeg hadde forklart ham at det ville være aa skyte inn et usødig medlem mellom min befullmektigede i Mosjøen, dr. Stang Wolff og sykepleierskene, og at det var liten mening i denne lagensødens tid aa engasjere som reisefører en lage som forøvrigt saasnaert han kom til Mosjøen kunne tenkes aa bli disponert av dr. Stang Wolff og kanskje sendt annetsteds hen. - Direktør Heyerdahl kom saa med krav om at Røde Kors-søstrenes løn skulle utbetales gjennom Røde Kors mot refusjon fra Evakueringsutvalget. Da dette krav ble sat som betingelse for søstrenes deltagelse - og ble fastholdt trods jeg paaviste det usødige i denslags foranstaltninger gikk jeg med paa dette.

Direktør Heyerdahl forlangte saa at ogsaa Ullevaalsøstrene skulle faa sin løn gjennom Røde Kors og "staa under Røde Kors's beskyttelse". Da jeg fant dette ganske meningsløst henviste han mig til dr. med. Heimbeck til mer mere avtale om dette punkt, som for ham syntes aa være meget viktig. Dr. Heimbeck var imidlertid ingesteds aa finne men ringte etter en times tid til meg fra direktør Heyerdahls kontor og framkom med en uklar redegjørelse hvorav ~~frank~~frangkikk at Ullevaalsøstrene skulle ha framkommet med de av direktør Heyerdahl nevnte krav og nektet aa reise medmindre de ble inntekomet. Dr. Heimbeck maatte imidlertid innrømme at han ikke hadde snakket med noen av søstrene selv, som samme for middag paa mit kontor ikke hadde nevnt et ord om disse betingelser. Derimot hadde han nettop hatt en samtale med oversøster paa Kirurgisk avdeling 11 som angivelig skulle ha henvendt sig til ham og angiveligt paa søstrenes vegne skulle ha framsat kravene. -Jeg lot ham forstaa at man her var opmerksom paa det paafallende saamentreff mellem direktør Heyerdahls oppringning hit en time i forveien og Ullevaalsøstrenes angivelige krav og skammet paa en spøkefull maate baade ham og direktør Heyerdahl ut, og gikk saamed paa disse betingelser for aa faa søstrene avgaarde. Samme ettermiddag ble jeg privat ringt opp av direktør Heyerdahl som fortalte at nu var brannen i rosenes leir slukket og at dr. Heimbeck hadde gaat med paa at søstrene fikk seise som av mig foreslaa.

Da jeg idag ringte til dr. Heimbeck for aa faa dette bekreftet erklærer han intet aa kjenne til en slik samtale fra sin side. Det eneste han er baat med paa er at søstrene skal reise uten noen ledsagelse ~~ff~~av noen læge fra Røde Kors.

Søstrene er imidlertid nu reist, og Ullevaalsøstrene uten at det fra ders side er framkommet noen protest mot den ordning som er truffet herfra fra først av. Det er bare Røde Kors som har forsøkt aa faa istand en annen ordning, men i siste øieblikk frafalt denne ved direktør Heyerdahl, s telefonoppringning til meg, som fant sted før søstrene var reist. Den hjelp som man haapet aa faa og som ogsaa var blit lovet av Røde Kors i denne for land aa folk saa vanskelige situasjon synes etter det ovenfor paserte allerede aa bli noe problematisk. dr. Heimbeck ble meddelt dette i telefonen og hadde intet aa bemerke.

Oslo den 30 oktober 1944. Th. Østrem.

II

Den 1. november om formiddagen kom følgende telegram fra de.
Stang Wolff i Mosjøen :

" Alle søstre som er sendt hit av Røde Kors er sendt underforusething at at de kun skal følge transporter paa land og en best personlig sikkerhet. Stopp. Under disse forutsetninger kan jeg ikke disponere søstre til sjøtransporten som er det viktigste her nord. Stopp. Jeg forutsetter at Medisinaldirektøren konferer med Røde Kors eller beordrer søstrene til min disposisjon. Stopp. Frivillighet og personlige hensyn til sikkerhet kan idag ikke hemme mine disposisjoner. Stopp. Telegrafer svar snarest ".

Stang Wolff.

Etter dette satte jeg meg øyeblikkelig i forbindelse med direktør Heyerdahl, Røde Kors, som etter aa ha faat opplest telegrammets ordlyd i telefonen erklærte intet aa kjenne til noen slik " forutsetning" som der nevnt. Imidlertid kunne man intet ytterligere uttale og var ikke villig til aa foreta sig noe uten i samraad med overlage Pauss, Tønsberg, som han ventet til byen samme dag. Da jeg senere paa dagen ringte direktør Heyerdahl opp meddelte han at saken nu var i orden, idet man hadde gitt Røde Kors, s tillitsmann i Mosjøen beskjed om at søstrene skulle følge ogsaa sjøtransporter. Forøvrig kunne man ~~ikke~~ fremdeles ingen forklaring gi paa den besynderlige opptreden fra Røde Kors, s side i Mosjøen og hvem som hadde ansvar for at det kunne opstaa slike vanskeligheter allerede straks søstrenes skulle settes inn i hjelpearbeidet nordpaa.

Det ble straks ~~sendt~~ herfra sendt følgende telegram til dr. Stang Wolf:
" Saken ordnet med Røde Kors. Stopp. Søstrene skal følge ogsaa sjøtransporter. Stopp. Idag sendt fra Trondheim 10 000 meter papirlakener. Stopp. Fra At-leiren i Osen dirigeres sykehusmateriell. stopp. Brev underveis. Stopp."

Medisinaldirektøren."

Det synes noksaa eiendommelig at disse søstre, hvis virke egentlig skulle ligge paa krigsskueplassen, forlanger i den foreliggende vanskelige situasjon aa bli behandlet som raatne egg, og ikke alene gis egen barnepike eller saakalt reisefører med til Mosjøen, men endog deroppe stilles i særklasse, og bare tillates arbeide som gir den " best personlig sikkerhet " og resten overlates til deres koleger fra Ullevaal og det øvrige hjelpepersonell, som da formentlig anses for aa være mindre verdifulle liv.

Man maa med forundring spørre hvem det er som har ansvaret for at den i telegrammet nevnte " forutsetning" er knyttet til Røde Kors -søstrenes deltagelse i hjelpearbeide nordpaa. De vanskeligheter man har hat med søsterhjelpen fra Røde Kors før innsatsen, og som nu fortsetter paa selve arbeidsstedet, staar ikke i noe forhold til den ydede assistanse og er ikke egnet til aa gi respekt for denne organisasjons arbeidsmetode og vilje til innsats for folket i den mest sjebnesvangre tid i dets historie.

Oslo, den 2. november 1944.

Th. Østrem.

Ad Røde Kors -søsterhjelp til Mosjøen.

Igaar kom generalsekretær Meinick og oversøster Edvarda i Røde Kors til Helseavdelingen og ba om aa faa en konferanse med byraasjef Myklestad i Hygienekontoret. Man haapet her at konferansens formaal var aa planlægge det fremtidige hjelpearbeide med evakueringeni samarbeide med Helseavdelingen. Det viste sig imidlertid at det Røde Kors representantene kom for aa snakke om var det gamle krav om at de allerede reiste Ullevaal-søstre skulle staa under Røde Kors, s beskyttelse og faa sine lønninger utbetalt gjennom denne organisasjon. De to representanter for Røde Kors anga ikke aa kjenne til den avgjørelse som ble truffet om de avreiste Ullevaal-søstre og det trods det herom ^{noen} dager siden var gitt tydelig beskjed til dr. Heimbeck med referat av direktør Heyerdahls oppringning hvor han erklærte at "brannen i rosernes leir" (se notat av 2.ds.) var slukket.

Under konferanse med dr. Myklestad spurte denne om Røde Kors kunne stille ytterligere 30 søstre til disposisjon , idet det var innløpet følgende telegram fra dr. Stang Wolff:

" Medisinaldirektøren , Oslo.

Fra evakueringssjefen i Tromsø mottat følgende telegram. Stopp. Trenger 50 sykepleiersker. Stopp. Skikende Mangel paa lager og kirurger, Stopp. Nødpetet maa etterkommes i videst utstrekning. Stopp. Send sjøsterke Ullevaalsøstre i puljer paa ~~15~~Ca 15 av plasshensyn.

Stang Wolff.

Sekretær Meinick avslo imidlertid aa sende flere søstre fra Røde Kors. For at det ikke skulle foreligge noen misforstaaelse etter samtalen med byraasjef Myklestad ringte jeg straks etter møtet opp til søster Edvarda og forklarte henne hele saken fra begyndelsen til enden og ytret ogsaa min forbauselse over at hun ikke var bedre orientert fra sin egen ledelse om det for Røde Kors øyensynlig særdeles viktige spørsmål som man nu endelig en gang maatte være ferdig med . Samtidig beklaget jeg den form for samarbeide som Røde Kors fant det passende aa etablere i en saa alvorlig situasjon som den foreliggende. Jeg beklaget ogsaa at Røde Kors nu nektet aa avgi flere søstre enn de lo som allerede var reist tross det endog paa forhaand var lovet aa sende i allfall 20 søstre. Søster Edvarda var enig i alt hva jeg framholdt i telefonen og lovet aa forklare det for sekretær Meinick som ikke lot sig finne .

Idag ringte jeg for sikkerhets skyld til sekretær Meinick da det hadde vist sig at kontakten mellom de forskjellige personer paa Røde Kors landsforenings kontor øyensynlig ikke var særlig god og tremholdt ~~det~~ for ham det samme . Sekretær Meinich avbrøt mig imidlertid ustanselig i telefonen og kom med en ren ordflom av fraser om Røde Kors gode hensikter og innstilling og brøt saa samtalen i øret paa mig , idet han bemerket at han ikke ønsket aa fortsette.

Oslo, den 8. november 1944.

Th. Østrem.

Ad Røde Kors - søsterhjelp til Mosjøen.

Under arbeide for aa skaffe ytterligere sykepleierskehjelp nordpaa (krav om 50 sykepleiersker til Tromsø straks) har jeg sat meg i forbindelse med forstanderinnene paa Ullevaal sykehus og Rikshospitalet, som har lovet aa gjøre sit beste for aa skaffe flest mulig.

Under konferansen om dette ble det meddelt mig at man muligens kunne paa vanskeligheter nu etter at Røde Kors blandet sig inn og stillet betingelser ved avsendelsen av den første tropp den 28. oktober d. a. Røde Kors hadde dengang hatt konferanse med oversøster paa Ullevaal 11 avdeling, Marit berg Dombaas, som oppgaves aa være representant for de avreiste Ullevaalsøstre. Under de telefonkonferanser jeg hittil hadde hatt med Røde Kors om dette har man hevdet at det var oversøster Marit Dombaas som henvendte sig til Røde Kors og krevet at ogsaa Ullevaalsøstrenes lønn skulle utbetales gjennom Røde Kors, og at de skulle stå under dettes beskyttelse. Forstanderinnen paa Ullevaal har nu meddelt meg at søster Marit Dombaas samme dag som søstrene skulle reise var hos henne for aa faa oppgitt navnene paa dem, tyensynlig i den hensikt aa samle dem til møte før avreisen. Oversøsteren hadde da ogsaa kommet med ytringer om at hun var imot samarbeide med Nasjonal Samling i denne sak.

Idag ringte jeg til Oversøster Marit Dombaas og forhørte meg om hennes befattning med saken og om det var saa at hun var valgt av søstrene som deres tillitsmann eller representant. Herpaa svarte hun unnvikende og da jeg fortalte at søstrene hos meg selve avreisefdagen ikke hadde nevnt noe om noen slik representant for dem, og ikke hadde stillet noe krav hverken om følge eller lønn gjennom Røde Kors, innrømmet søster Marit at hun ikke var noen representant for søstrene eller hadde noen fullmakt fra dem. Hun hadde av sig selv ringt til Røde Kors og bedt om at søstrene maatte stå under dettes beskyttelse. Men hun hadde ikke nevnt noe om utbetaling av lønnen. Dette er noe som Røde Kors har funnet paa. - Søster Marit mente at hun maatte passe at søstrene fikk betryggende følge da de var unge og uerfarne og at det var almindelig i krigstid aa sende søstrene med reiseførere. Hun mente ogsaa at det hadde vist seg aa være paakrevet, idet hun hadde faat brev fra en av søstrene i Mosjøen, som fortalte at de ved ankomsten ikke hadde faat mat, hvis ikke Røde Kors hadde sørget for dem.

Etter dette forklarte jeg oversøsteren at det her ikke gjaldt krigsdeltakelse, men aa hjelpe mennesker i nød under vaart lands hittil største katastrofe, at søstrene var voksne mennesker og under sin utdannelse hadde lært - som sikkert ogsaa oversøsteren selv - aa ofre sig for sine pasienter og la hensynet til dem gaa foran omsorgen for eget vel og egen bekvemmelighet. De var ogsaa 20 stykker s ammenog reiste samtidig som flere A.T. folk samlet til Mosjøen, Hvod de saa kom direkte under min befullmektigede, dr. S. Stang Tolff, som ville ta sig av dem.

Tilslutt meddelte jeg oversøster Marit at hennes innblanding var overflødig og bare kunne være egnet til aa skade tiltaket for aa hjelpe de nødlidende. Hun fikk ogsaa besked om at hun ville bli gjort ansvarlig hvis det skulle oppstaa noen vanskeligheter med videre rekruttering av søstre til avakueringsomraadet og at hun ville ikke bli gitt ytterligere varsel.

Oslo, den 9. november 1944.

Th. Wetrem.

V

J.nr. 157/44. I.D.H.2.

ThØ/GT.

Herr minister Whist.

Ad Røde Kors - søsterhjelp til Mosjøen.

Under henvisning til telefonsamtale forleden dag sendes vedlagt referat av forhandlingene med Røde Kors for aa skaffe sykepleiersker til evakueringsarbeidet nordpaa .

Poenget i saken er følgende:

I. RødeKors som etter min anmodning hadde lovet aa sende endel sykepleiersker til Mosjøen, gikk fra sitt løfte, avga bare halvparten og nektet aa sende flere.

II. Røde Kors blandet sig deretter opp i vaare disposisjoner og søkte aalegge hindringer i veien for rekruttering av søstre fra Ullevaal sykehus til Mosjøen.

III. Lenge etter at den første søstertransport var ferdig fortsetter Røde Kors sin prosedyre og tøv i anledning av de avreiste Ullevaalsøstre, som Røde Kors ville ha under sin komando.

For oss gjelder det aa skaffe tilstrekkelig med søstre. 23 er sendt. Ytterligere 50 forlanges. Naar Røde Kors ikke lenger vil hjelpe til maa det i allfall holde opp med aa hindre oss i vaart arbeide.

Sekretær Meinich hadde inderlig godt av den "sjennepreken" han fikk i telefonen. Men han skulle ikke ringt av i øret paa meg, hva han imidlertid fant paa antagelig i mangel av argumenter til forsvar for Røde Kors, s merkelige opptreden- som ikke bare er arrogant men ogsaa viser fullkommen mangel paa forstaaelse av situasjonen.

Oslo, den 13. november 1944.

Heil og Sæl

Th. Østrem.

Ad. Røde Kors - søsterhjelp til Mosjøen .

Etter Røde Kors's innblanding med aa skaffe sykepleiersker nordover meldte det sig ingen frivillige mer(slik som det gjorde den første dag paa Ullevaal). Etter avtale med forstanderinnen paa Ullevaal og Rikshospitalet ble det derfor satt opp oppslag og innrykket avertissementer i avisene om frivillig søsterhjelp. Paa dette meldte seg noen faa ute fra byen.

dr.

Innløpende nytt telegram fra Stang Wolff saalydende:

" Nødroy fra Tromsø om manglende sykepleiersker og lager fortsetter. Stopp. Hvilke opplysninger kan jeg meddele Tromsø med hensyn til sakens realisering.

Stang Wolff.

De to foretanderrinner ble saa bedt om aa sette opp liste over en del sykepleiersker paa Ullevaal og Rikshospitalet som kunne beordres gjennom arbeidsformidlingen.

Mens man holdt paa med dette ringte sykehusraadmannen og fortalte at Luftvernet ville komme til aa protestere mot utskrivningen . Dr. Foss paa Ullevaal som var Luftvernets representant der hadde henvendt sig til raadmannen og sagt han ikke gikk med paa aa frigi søstrene. Han mente man maatte kunne bruke ganske alminnelige mennesker til nød med førstehjelpskursus eller lignende, og at disse kunne assistere den første stakk av søstre som allerede var nordpaa . Jeg ringte da øyeblikkelig til dr. Foss og forklarte ham blandt annet at dr. Stang Wolff ikke ville be om søstre hvis han ikke trengte dea, samt at det søstrene skulle brukes til i størst mulig utstrekning var aa ledsage flyktningetransporter. Her kunne det forekomme saavel dødsfall som frøsler og ulykker og utbrudd av epidemiske sykdommer. Alt dette var noe som det trengtes utdannede sykepleiersker til aa greie med. Etter dette var dr. Foss enig i at det var behov for sykepleiersker og lovet ikke aa legge hindringer i veien for rekrutteringen fra Ullevaal. Paa mitt spørsmål erklarte han at det var søster Marit Dombås som hadde hendvent sig til ham i denne anledning. Jeg repeterte da for ham hvad jeg hadde sagt til søster Marit og presiserte at man gjerne ville ha et godt samarbeide i denne sak, men ikke vil finne sig i sabotasjehandlinger. Dr. Foss var meget rimelig aa snakke med og ga ogsaa uttrykk for sin oppfatning at i en sak som denne maatte ikke politikk eller andre utenforliggende hensyn spille noen rolle.

16 november 1944

- 2 -

Etter Avtale med Arbeidsformidlingen ble det den 15. ds. utferdiget paalagg til 20 søstre fra Ullevaal og 10 fra Rikshospitalet.

Straks innlöp det protester fra Rikshospitalet, hvor det var holdt overlægelse i sakens anledning. Direktør Petter Ødegaard ringte meg ogsaa opp og protesterte paa det bestemteste. Likesaa professor Monrad Krohn senere paa dagen. Begge disse herrer svarte jeg at det her dreiet sig om en landskatastrofe hvor alle maatte hjelpe til, og at naar de egentlige sykepleierskeorganisasjoner som Røde Kors, Norske Kvinners Sanitetsforening og Betanien (som imidlertid var blitt spurt og ogsaa avslaat aa hjelpe) sviktet, var det naturligt at landets to største sykehus traatte støttende til. En anden gang kunne katastrofen ramme disse sykehus selv, og da ville det ikke være hyggelig om alle andre bare tenkte paa sig selv istedenfor aa hjelpe saa godt de kunne. Likeledes pekte jeg paa forholdet med de mange sykemeldte søstre som da jo viste sig at man kunne unnvære, men som det kanskje var paa tide aa faa kontrollundersøkt og faa i arbejde saa snart som mulig. Det var ogsaa bedre anledning for sykehusene aa skaffe sig vikarer for de rekvirerte iløpet av kort tid, mens det for oss hadde vist sig umulig aa skaffe søstre paa andet vis. Det dreiet sig ogsaa her om en midlertidig foranstaltning, idet søstrene ville komme tilbake saasnart evakueringen var over.

Idag innlöp saa nye protester fra Rikshospitalet, denne gang under henvisning til Luftvernet, som angivelig skulle ha nedlagt forbud mot utskrivning av søstre derfra. Luftvernssjefen som jeg deretter snakket med ga imidlertid meg medhold, og erklærte ikke aa ville protestere mot at de angjeldende søstre ble rekvirert fra Ullevaal eller fra Rikshospitalet.

Senre paa dagen innlöp skriftlig protest fra direktør Ødegaard og overlægene ved Rikshospitalet.

Avreisen var for samtlige søstre bestemt til imorgen 17. november med aftentoget til Brondheim.

Oslo, den 16, november 1944.

Th. Østrem.

VII

Søsterhjelp til Mosjøen

For å skaffe de 50 krevede søstre til Tromsø gjorde man herfra fornyede henvendelser til Ullevaal og Rikshospitalet gjennom henholdsvis Raadmannen og Forst. anderrinnen. Rekrutteringen skulle skje på frivillig basis og det ble satt oppslag på sykehusene og innrykket avertissementer i dagspressen. Det meldte seg imidlertid ingen. Ved henvendelse til Betanjen sykepleierskeorganisasjon fikk man avslag og det tiltross for at man pekte på at det nylig var kommet en del Betanjenssøstre nedover fra evakueringsområdet. Disse skulle ha ferie ble det svart.

Man gikk så til utskrivning av 19 søstre på Ullevaal og 10 på Rikshospitalet. Disse fikk pålegg gjennom Arbeidsformidlingen. Imidlertid kom det protest fra overlagene på Ullevaal og Rikshospitalet. Disse skriv ble forelagt Forst. anderrinnen og sykehusraadmannen som erklarte at utskrivningen av disse søstre ikke var til hinder for hospitalenes forsvarlige drift. For Ullevaals vedkommende anførtes også at det ifjor var en langt vanskeligere situasjon med relativt mindre søsterhjelp, men at det gikk bra likevel. På Ullevaal er det 1000 søstre hvorav omtrent halvparten er elever som dog gjør ordinær tjeneste i sin utdannelsestid. På Rikshospitalet er det 4-500 ferdige søstre. Man fastholdt derfor kravet om å få avgitt de 29 søstre.

Den 17. des. holdtes møte hos minister Thist. Tilstede var minister Thist, overlege Fauss, Tønsberg, sekretær Weinich i Røde Kors landstyre og medisinaldirektøren.

Overlege Fauss fortalte at han var tilkalt for å organisere Røde Kors's søsterhjelp ved evakueringen nordpå. Generalsekretær Weinich forklarte at det var søstrene på Rikshospitalet og Røde Kors som hadde henvendt seg til ham med forlangende om å bli stillet under Røde Kors's beskyttelse hvis de reiste nordover. På spørsmålet om hvilken av søstrene han hadde snakket med, svarte herr Weinich at han selv ikke hadde snakket med noen, men at han etter en henvendelse fra professor Monrad - Krohn hadde fått foreståelsen av at søstrene hadde forlangt dette. Under den videre diskusjon framsattes følgende betingelser fra Røde Kors for dets assistanse i denne sak:

Overlege Fauss ville selv reise nordover i spissen for et tilstrekkelig antall søstre som da skulle bære Røde Kors uniform og stå under Røde Kors beskyttelse. Det samme skulle gjelde de søstre som allerede var reist til Mosjøen. Under arbeidet med evakueringen nordpå skulle overlege Fauss ha den øverste medisinske ledelse og dr. Stang Wolff skulle være underordnet ham. På mit spørsmål om overlege Fauss kunne skaffe Røde Kors - søstre til disposisjon her nedenfra svarte at det kunne han kanskje ikke gjøre regning med. På mit spørsmål om han mente å kunne få andre, f.eks. noen fra Betanjen, Rikshospitalet og Ullevaal, svarte han at det trodde han at han skulle kunne greie. Man ble så enig i om å spørre overlagene på de respektive sykehus om de under disse omstendigheter var villige til å avgi søstre. Det ble straks ringt til professor Monrad - Krohn som imidlertid fastholdt at søstrene ikke kunne unnværes fra Rikshospitalet. Det ble så besluttet å innkalle direktør Odegaard på Rikshospitalet og professor Monrad Krohn til koferanse om dette senere på dagen. Under det senere møte framkom intet særlig nytt. Men hverken overlegen eller Røde Kors kunne forklare hvorledes de skulle kunne skaffe søstre som det ikke var lykkes myndighetene å få, idet de avslag man hadde fått var begrunnet med at søstrene var uunnværlige her, og ikke med noen betingelser om å stå under Røde Kors's beskyttelse. Resultatet ble at overlege Fauss tilbød seg å forsøke å skaffe søstre i løpet av ~~4~~ 4 dager og da selv reise nordover med dem. Man ble lovet gitt beskjed senere.

Om ettermiddagen samme dag holdtes nyt møte hvor var tilstede Ministeren selv, Medisinaldirektøren og de to Forstanderinner paa Ullevaal og Rikshospitalet. Disse to bekreftet overfor Minister Whist at man kunne unvære de utskrevne søstre paa hospitalene.

Medisinaldirektøren pekte paa at overlågene s anførsler om søstrene s uunværlighet var et paaskudd og et nyt utryk for den organiserte motstand mot myndighetenes bestrebelser for aa hjelpe de nædstedte landsmenn. Den første invending var at søstrene skulle ha forlangt aa staa under Røde Kors beskyttelse . Da det ble paavist at saa ikke var tilfelle alarmerte man Luftvernet og hevdet at søstrene ikke kunne være der. Da Luftvernsskjefen imidlertid etter konferanse med Medisinaldirektøren hadde git avkall paa dem , kom overlågenes protestskriv.

Et forslag om at overlåge Pauss skulle sennes til Tromsø med sine søstre, bortfalt da Medisinaldirektøren kunne meddele at det i løpet av dagen hadde meldt sig saa mange søstre paa avertisementene at man hadde godt haap om aa klare sig uten utskrivning fra sykehusene eller Røde Kors assistance. De interesserte parter skulle faa besked herom av Ministeren.

Om aftenen samma dag fik man rede paa at ingen av de utskrevne søstre hadde møt ved togets avgang og de infant sig heller ikke paa sine avdelinger. Saken ble deretter som vanlig under slike omstendigheter av Arbeidsformidlingen sendt ti politiet. Dette søkte etter søstrene paa deres værelser i søsterhjemmet paa Ullevaal, men uten aa finne dem der. Etter Minister Whist s ordre ble politiettersøkningen stoppet. De fra Rikshospitalet utskrevne søstre vente da tilbake til sine poster den neste dag, derimot bare en av Ullevaalsøstrene . - Minister Whist paa tok sig deretter aa ordne med politiet og Arbeidsformidlingen i sakens anledning.

Oslo den 27 . november 1944.

Th. Østrem.

x/ Betingelsene herfor var fra overlåge Pauss, s side at hen skulle ha ledelsen av alt det helsemessige evakueringsarbeide nördpaa, og at alle søstrene - ogsaa de tidligere avreiste - skulle staa under hans kommando og " beskyttelse " . Dette ville føre til at Dr. Stang Wolf ble staaende uten søsterhjelp, likesom det heller ikke var mere bruk for ham, idet to ledere av evakueringen var overflødig og bare ville skaffe vanskeligheter. I realiteten ville altsaa dr. Pauss, s forslag si at man skiftet ut en dyktig N.S. læge som nu i flere uker hadde samlet sig erfaringer og vist sig aa lede arbeidet paa en utmerket maate og isteden satte en jøssing læge hvis kvalifikasjoner for opgaven alene var at han for noen aar siden hadde ledet en ambulance i Finnland (altsaa under ganske andre forhold enn de her gjeldende .)